

Møntskat ved Sebber Trehøje

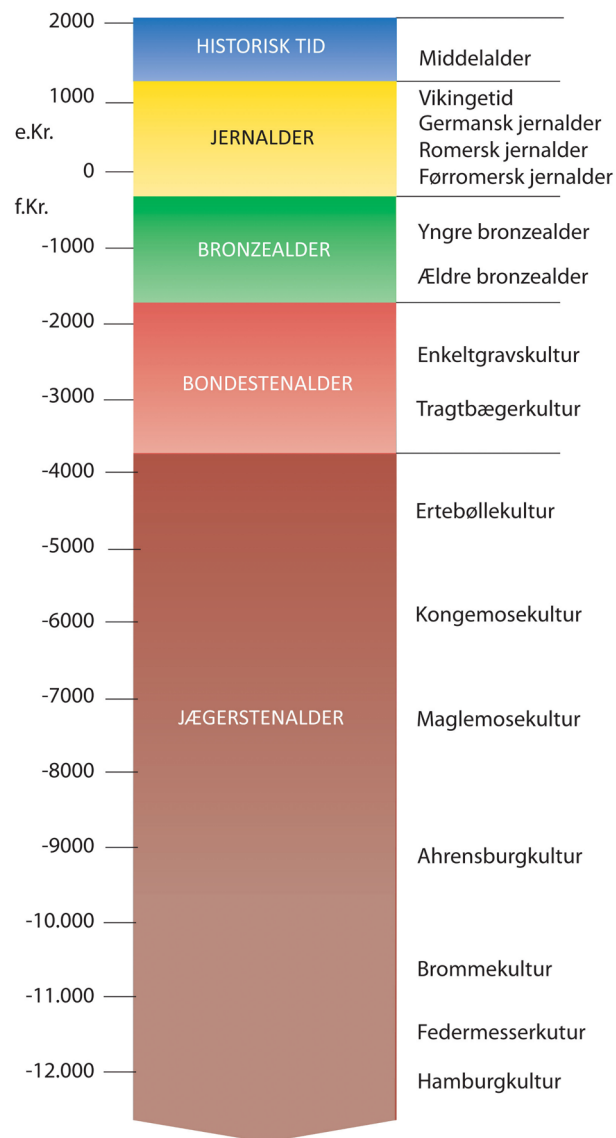
Museumsinspektør Christian Klinge

Foto: Nordjyske Museer

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Undersøgelsens baggrund	3
Lokalområdet i oldtiden	3
Sammenfatning og perspektivering	4

Indledning

Denne kulturhistoriske rapport giver et overblik over Nordjyske Museers arkæologiske udgravning ved Sebber Trehøje. Udgravningen blev udført 11. september 2020 på baggrund af Erik Berthelsen og Rudy Frank Jensens fund af flere mønter på stedet. Ved undersøgelsen blev resten af mønterne i skattefundet indsamlet, men der blev ikke fundet spor efter selve nedlæggelsesstedet.

Undersøgelsens baggrund

I slutningen af oktober 2019 gjorde metaldetektor-førerne Erik Berthelsen og Rudy Frank Jensen et fund af flere mønter på en markvej i et skovbryn ved Barmer By i Sebber Sogn. Skatten er nedlagt 800 meter fra den middelalderlige landsby og består hovedsageligt af skillemønt. Alle mønter er fra Christian den Fjerdes tid. Slots- og Kulturstyrelsen gav tilskud til en undersøgelse med det formål at finde alle mønter i skatten samt at forsøge at finde spor efter selve nedlæggelsen.

Lokalområdet i oldtiden

Fundstedet ligger ca. 53 meter over havet på den vestlige side af Halkær Bredning. Bakken rejser sig massivt op fra kysten, og der er kun omkring 1 km til vandkanten. Der er som nævnt 800 meter til landsbyen Barmer, hvori der er udgravet en middelalderlig pottemagerovn. Øst for, ved bredningens udløb til Limfjorden, ligger Sebbersund, hvor der er undersøgt flere grubehuse og anden bebyggelse fra vikingetiden og jernalderen. I tilknytning hertil ligger også Sct. Nicolai ødekirke, og derudover lå Sebber Kloster ca. 1 km syd for fundstedet. Under 100 meter fra fundstedet ligger de tre bronzealderhøje kaldet Sebber Trehøje.

På Original 1 kortet over Barmer ligger fundstedet som agerjord, men da det ligger tæt op ad ejerlavsgænsen, og der er hede på den anden side af ejerlavsgænsen, er det en mulighed, at der ikke har været agerland i 1600-tallet, men at det har været overdrev eller hede.

Fig. 1. Luftfoto med angivelse af fundstedet for møntskatten. Nord er opad.

Sammenfatning af undersøgelsen

Ved undersøgelsen fremkom 60 metalfund, heraf 53 mønter, hidrørende fra skatten. Den samlede skat er således på 83 mønter. Derudover fandtes en borgerkrigsmønt fra middelalderen, tre knapper og to ubestemte metalgenstande. Det er meget sandsynligt, at hele resten af skatten er optaget, om end det ikke helt kan afvises, at enkelte mønter stadig findes på marken.

Fig 2. Fundstedet er højt beliggende i landskabet.

Der blev ved undersøgelsen ikke fundet noget overbevisende spor efter et nedlæggelsessted. Dette er sandsynligvis blevet ødelagt ved almindelig dyrkning af marken. Der blev i undergrunds niveauet fundet tre fylidskifter, disse er dog sandsynligvis alle udtryk for bioturbation. Under alle omstændigheder viser spredningen af mønterne, at de tre fylidskifter næppe har nogen forbindelse med skattefundet.

Skattefundet består efter undersøgelsen af 53 sølv mønter med pålydende fra 1 søsling lybsk til 8 skilling. Alle mønterne er ikke blevet bestemt, men alle bestemte mønter er fra perioden 1608 til 1630. Skatten er derfor fra Christian Den Fjerdes regeringsperiode. Yngste bestemte mønt i skatten er fra 1630, hvilket er året efter Freden i Lybæk, der afslutter Christian den Fjerdes engagement i Trediveårskrigen. Det er derfor en mulighed, at skatten har tilknytning til tilbagetrækningen af de kejserlige tropper fra Jylland, der netop skete dette år. Alternativt kan det være et vidnesbyrd om et efterspil fra besættelsen under Kejslerkrigen.

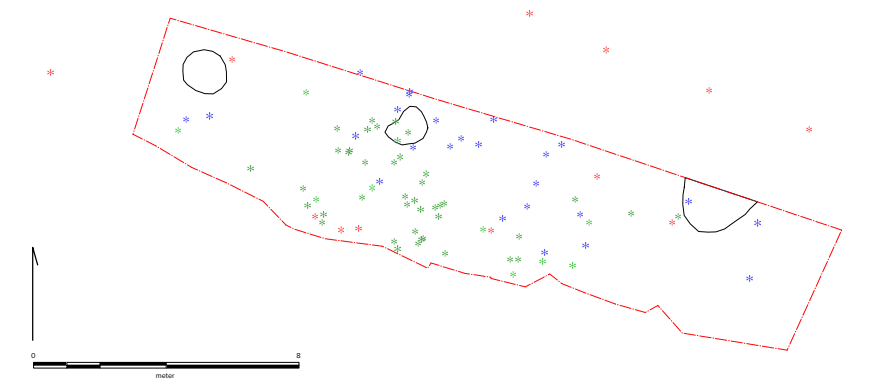

Fig. 3. Plan med spredningen af alle mønterne fundet ved undersøgelse. Blå mønter er fundet i 2019, grønne mønter i 2020, mens røde mønter er usikkert eller tilfældigt placeret. Nord er opad.

Fig. 4. Udgravningsfoto med afsøgning af feltet.

Det er påfaldende, at langt hovedparten af mønterne (ca. 56 stk.) er 2 skillinge og derfor at regne som hverdagsmønter. Andre samtidige skatte indeholder ofte flere daler- og markmønter. Fordi hele skatten sandsynligvis er optaget, giver denne skat et vidnesbyrd om brugen og opsparingen af almindelige hverdagsmønter. Oplysninger, skattefund kun indeholdende daler- og markmønter, ikke kan give.

Udgravningsdata

Møntskat ved Sebber Trehøje

- Nordjyske Museer jnr. 7206
- Udgravningsperiode: 11/9 2020
- Fund & Fortidsminder: Sted- og lokalitetsnr. 120711-45
- Slots- og Kulturstyrelsen jnr. 20/08256
- Bygherre: Nordjyske Museer og Slots- og Kulturstyrelsen
- Undersøgt areal: 92 m²
- Deltagere i udgravningen:
 - Frivillige detektorførere: Erik Berthelsen og Rudy Frank Jensen
 - Arkæolog Anne Østergaard
 - Museumsinspektør Christian Klinge
- Dokumentationsmateriale (fund, fotos, opmålinger m.v.) opbevares på Nordjyske Museer, Vang Mark 25, 9380 Vestbjerg